

מראי מקומות- זבחים פ"ז

השאלה הוא אם לאחר העלאה אמרי' דלא יהי' שייך בו כלל פסול לינה, משום דכיון שהעלה מיקרי כמו שנעשה בו הקטרה, וא"כ שוב לא שייך כלל לגביו לינה.

(ה) **אין לינה בראשו של מזבח- ע' בתוס' ביומא** (מה: ד"ה סודרן) דנקט דה"ה בכבש, וע' במקדש דוד (סוף סי' ד'), דמשמע דהבין בכוננת תוס' שהוא רק לגבי מחצי הכבש ולמעלה, אבל לגבי חצי הכבש ולמטה שפיר מהני לינה.

(ו) **אילימא דלא ירדו, השתא לנו בעזרה וכו'-** הק' השפת אמת, הא איכא נפק"מ בזה, דהנך דלנו בעזרה, אף דהדין הוא דאם עלו לא ירדו, מ"מ הא אינם מרצים, משום דאית בהו פסול לינה, וא"כ שפיר שואל הגמ' לענין אם יש בזה ריזוי או לא. ועוד נפק"מ אי דאם עלה בהמה פסולה למזבח, אף דאם עלו לא ירדו, הא אמרי' לעיל דאין צריך הפשט, ואם בהמה כשרה הוא, אז שפיר צריך הפשט, וא"כ שפיר אי' נפק"מ בשאלה זו, והניח בצ"ע. וגם הגרי"ז הק' דאיכא עוד נפק"מ לענין החזרת פוקעין, וגם הוא לא תי' כלום. וע"ע בחזון איש (י"ט, מ"ו) מש"כ בזה.

(ז) **איברים שלנו בעזרה, מקטר והולך כל הלילה- כ' הלקוטי הלכות** (זבח תודה ד"ה מקטר) דלפי שי' רש"י בברכות ב., דלענין הקטר חלבים ואיברים לא אמרו חז"ל עד חצות, א"כ אתי מימרא זו כפשטי', דאפי' לכתחלה מותר להעלות כל הלילה, ואשמעי' דלא עשו חז"ל סייג לזה. אבל לפי מה שפי' הרמב"ם שם, דאפי' לענין הקטר חלבים ואיברים עשו סייג דחצות כמו לענין אכילה, ע"כ צריך לפרושי דזה איירי בדיעבד, אם לא הקטיר עד חצות, דמותר להקטיר כל הלילה. אולם ע' דעדיין ק', לפי מה דמשמע מדברי הרמב"ם בתמידין ומוספין (א', ו'), דאפי' בדיעבד אין מקטירין אחר חצות, והניח בצ"ע.

(א) **איתמר פירשו קודם חצות והחזירן אחר חצות, רבה אמר וכו'- כ' השפת אמת** דנראה דה"ה דפליגי באברים שהעלו לאחר חצות על המזבח, האם זמן עיכול דידהו בחצות השני או בעמוד השחר. ומה דנקיט פלוגתייהו בצירור דפירשו קודם חצות, היינו לאפוקי מסברת ר' יוסף, דאמר דהיכא דפירשו קודם חצות, אפי' אם הם למטה בשעת חצות, חצות משויא להו עיכול. והוסיף דלמסקנא דנח' אפי' לדעת ר' יוסף, א"ש פלוגתייהו בפשיטות באברים שהעלו לאחר חצות נולכארו ק"ק, דלכאור' א"כ לא הי' הגמ' צריך לדחוק דנח' בשמנים, אלא בצירור פשוט יותר, דהיינו אם העלו אברים לאחר חצות, ואין משמע דכוננת השפ"א להק' כן, וצ"ע.

(ב) **פירשו קודם חצות והחזירן לאחר עמוד השחר, רבה אמר וכו' וכו'- הק' העולת שלמה וקרן אורה,** הא כבר נפסלו בלינה בשעת עמוד השחר, וא"כ מה שייך שוב לדון על זמן העיכול, הא קיי"ל דאם ירדו לא יעלו, וא"כ ודאי אין עולין. וחידוש הקרן אורה (וכן צידד העול"ש) דאם כבר משלה בהן האור, אז שוב לא נפסלו בלינה, אפי' אם היו על הקרקע בשעת עמוד השחר, אולם כ' הקר"א דלא מצא דבר זה מפורש.

(ג) **בשמנים- הק' הפנים מאירות, אם בשמנים מיירי, א"כ מ"ש דנקט דפירשו קודם חצות,** הא אפי' אם עדיין הם על המזבח, הא עדיין לא נתעכלו בחצות, כיון דשמנים הם, וא"כ לימא פלוגתתן אפי' אם עדיין הם על המזבח, ונשאר בקו'. ובעולת שלמה תי' דקו' הגמ' דכיון דהלכתא כר' יוסף, רבה ור' חסדא במאי פליגי, היינו לדידן, דסבירא לן דהל' כר' יוסף, למאי נפק"מ פלוגתת רבה ור' חסדא. אבל כ"ז לדידן, אבל רבה ור' חסדא עצמן, י"ל דלא ס"ל להא דר' יוסף כלל, ולכן שפיר נקטו מחלקותם דוקא בשפירשו קודם חצות, דלא היו מיירי בשמנים דוקא.

(ד) **לינה מועלת בראשו של מזבח, או אינה מועלת בראשו של מזבח- כ' בחי' הגרי"ז** בשם הגר"ח, דאין הביאור בהשאלה אם מהני קידוש מזבח שלא יפסל בלינה, אלא

כמזבח, ומהו השאלה כאן. וביאר, דלענין קיום דין זריקה, זה הי' פשוט להגמ' דאור מזבח כמזבח, דהא אית בי' קדושת המזבח. אבל לגבי הדין דאם הוי אור מזבח כמזבח כדי לקדש את הפסולין, זה לא הי' פשוט להגמ', דהא י"ל דלענין קידוש פסולין בעינן חפצא של מזבח, וא"כ שפיר הי' מספקא לי' להגמ', אם מה שהוא נמצא באור המזבח חשיב שהוא כמונח על המזבח ממש או לא.

יב) יש חיבור לעולין או לא- כ' בנתיבות הקודש, דאף דבעלמא אמרי' דרובו ככולו, והולכין אחר רוב האבר, כאן הי' מקום להסתפק, דכאן כיון דהדבר עומד להתפרר וליפרוש כל חלק מחלקים אחרים, אולי כאן אמרי' דאין חיבור, כמו דכל העומד לישרף כשרוף דמי וכדו'.

יג) עולת העוף דפסלה במחשבה היכי משכחת לה- דהיינו, דהא לעולם ע"כ קלטי' אור המזבח, וא"כ שפיר הוי דינו להקטרה, דהא לעולם יהי' בת הקטרה, אף למחר, כיון דאם עלו לא ירדו. והק' החזון איש (י"ט, ל'), הא לכאו' לפי זה לא משכחת מחשבת פיגול בכלל, דהא עיקר מחשבת פיגול היינו להקטיר, וכיון שהעלהו למזבח חוץ לזמנו, הרי קדשו המזבח ודינו להעלותו על המערכה לכתחלה, נמצא דמה שמחשב להקטירו לאחר זמן מחשבה רצויה היא, ומחשבה כזו ודאי אינו ראוי לפגל, אם לא שנימא דעיקר פיגול הוי במחשבת העלאה, דע"י העלאה שאינה ראוי דינו להקטרה, וא"כ מחשבת העלאה גופא הוי מחשבת פיגול.

ח) רבא אמר לא יעלו- ע' בחי' ר' שמואל (פסחים, ט"ו, א'), שהביא מש"כ רש"י בפסחים (נט). דיכול להעלות חטאת בהמה לכתחלה באופן שילין ויקטירו למחר, וכ' רש"י דמהני לכ"ע, דאם עלו לא ירדו. והק' ר' שמואל, הא לשי' רבא, אף אם עלו לא ירדו, מ"מ הרי חל פסול לינה, ועובר בלא ילין חלב חגי עד בקר, וא"כ איך עושה כן לכתחלה. וכ' לחדש (שם אות ד') דס"ל לרש"י דאפי' לשי' רבא דלינה מועלת בראש המזבח, מ"מ כל מקום שהאימורין הם בראש המזבח, לא חל בהו פסול לינה בכלל. דהיינו, דכל המח' אם לינה מועלת בראש המזבח או לא הוא רק אם אח"כ יורד מעל המזבח, אבל כל זמן שהוא על המזבח, הרי מ"מ חלות הפסול אינו יכול לחול כל זמן שהוא על גבי המזבח, וכך הביא מהחזון איש (י"ט, מ"ד) שכ' כן, דאף לפי רבא לא חל הפסול כל זמן שהוא על גבי המזבח, וכל המח' הוא רק אם אח"כ ירד.

ט) כלי שרת מהו שיקדשו את הפסולין- פרש"י, דסבר דלענין פדיון קמבעיא לי'. והק' האילת השחר, איזה קידוש הוא זה, שיהא קדוש רק לענין פדיון, הרי דבר זה אינו ראוי בשעת קידוש למזבח, והרי בעלמא קידוש כלי הוא רק במה שעומד למזבח, וכשמעיקרא אינו ראוי להקרבה, האיך יקדשו הכלי שרת, והא נמצא דקידוש זה הוא רק לענין להפסידו, ומה קידוש כלי הוא זה. וכ' דאפשר דכוונתו שיהי' קודש לענין דאם עלו לא ירדו, וזה כבר סגי שיתקדש לענין שלא יהא להם פדיון, דזהו ג"כ איזה קדושה של מזבח.

י) מאי לאו שקיבלו פסולין וזרקו פסולין- פרש"י, הא מקבלה איפסלה, ולמה לי גם זרקו, אלא לאו לאשמעינן טעמא דזרקו פסולין, הוא דהווי איברים בתורת אם עלו לא ירדו, ולכתחלה לא יעלו, הא זרקו כשרין, לכתחלה נמי יעלו האיברים. ותמה השפת אמת על דבריו, דמה בכך שדם שעלה לא ירד, מ"מ כיון דפסול ואינו מרצה, ודאי אין להעלות הבשר, ונשאר בקו'.

יא) אור מזבח כמזבח דמי או לא- ע' במנחת אברהם (עמ' צט) שהביא מה שהק' הגרי"ז, דהא לעיל (טו.) נקט הגמ' דאור מזבח